

Tite

Tudunm   P  li ya s  me wemu tun Tite mu ge

J  go mu we s  me we d  a tun we?

Tudunm   P  li w  a we s  me we tun Tite mu. Tite j  e Yawutu we, Gireki
wu j  e wii (Galasi Sheen 2:1-3).

Tite j  e Tudunm   P  li wo kalaapire ni wu kapyebyejii Kile Jozama
pu wo yere li wo labye wu ni. P  li bi Tite tun kari Kile wo Jozama pu
yere li na Kireti fiige ki ni w  a egilizifom   pu teri (Tite 1:5).

We s  me we kakana juu  

Egilizi keree ya yaa na sh  onri sh  onrigana lemu na ge, P  li ya we s  me
we tun Tite mu, na yere kan wu mu lee shizhaa na.

S  me wu kafila juugb  oy  

Tite 1 Tite ya yaa na nahagbaa f  e nizaamaa pu teje   teje  gana
lemu na egilizii pu ni ge.

Tite 2:1–3:11 Kirice  n wo torogazaana ko  o puga fun  o ni.

Tite 3:12-15 P  li ya Tite f  o waa sanha.

P  li f  o mujuu

1 ¹Ne P  li wemu wu j  e Kile wo kapyebye ni Yesu Kirisa wo tudunm  
ge, ne w  a we s  me we ka. Kile ya sipyii piimu jaha bulo ge, w  a ne
tun na ne wu pee yiri di ba leje   n  a daa wu ni, di can wu she pu na na
be ni Kile ji  i fyaara ni, ²k  nh   ji  i sicuum   nixh  baama pu wo tada  ja di
bye pu mu. Kile ya kafineye yu we, wee w  a pee ji  i sicuum   pu j  ome   lo
w  e mu na ta ko  o n  h   sanha zhan we. ³Tuun wemu jaha wu bi wii ge,
ba wee tuun w  a pa no we, a wu pu she w  e na wu wo jom   pu ni. Pee
jom   pe wo yere kaa li wa le ne keje ni. W  u Sh  v  o Kile w  a na tun na ne
w  a pee yu sipyii pu mu.

⁴Ayiwa, Tite mu mu ne we s  me we tun. N  a daa wemu w  a w  u bee  i
pinne ge, ne ja ye pyaa mu ya sii wee n  a daa wu fun  o ni.

W  u To Kile ni w  u Sh  v  o Yesu Kirisa wu niime ni jaani  e kan ma mu.*

***1:4** We duba we j  e Kirice  n f  o kangana.

Kapyeñee kiimu k'a kan Tite mu ge

⁵ Ayiwa Tite, keree kiimu k'a kori shɔɔnri baa Kereti fiige ki ni ge, ne mu yaha wà kɔnhɔ m'a kee shɔɔnri. M'a egilizi nahagbaa fee pii shɔɔnri n'a daa fee pu te ni, m'a pee teñe kulogoo ki beeři ni n'a daa fee pu juñjɔ ni, m'a li pye ba ne yi jo ma mu we! ⁶ Jaagi xuu ya yaa na ta wa shishiin be na pii sipyii pii ni we. P'a yaa na pye cèe nigin nigin cepee. Pu nɔhɔpiire ya yaa na pye n'a daa fee, ti ganha ba doroo torogaguunɔ na we, t'i da ti na ti sefəe pɔmehée coni. ⁷ Egilizi nahagbaa fɔɔ ya yaa na pye jaagi xuu baa, bani Kile wo kapyeñee w'a byi. Wu ya yaa na pye jɔsanga fɔɔ we, wu ya yaa na pye loyiridaan fɔɔ we, wu ya yaa na pye singba, kelee kafugo sipyia we, wu ya yaa w'a wari shaa ni nañmahara ni we. ⁸ Ga w'a yaa wu ta wu na nabuun kemee, wu bye kasaanjaa pyevɔɔ, wu bye fungɔngɔ fɔɔ, wu bye sipyia wemu w'a tii ge, wu bye feefee Kile jaha tāan, wu da jani wuyɛ na. ⁹ W'a yaa wu nɔrɔ yaha Kile wo Kafila wu na ma na jo ba w'a kalaa wu ni kalaagana lemu na we, kɔnhɔ wu já w'a sipyii pu kalaa. Wu da pu yeri na be ni kalaa can can wo wu ni. Piimu p'a nakaara ti pyi ge, wu da pee wo tapiinjɛ ki shee pu na.

Na jo ni karamɔgɔ-kafinejuu pu ni

¹⁰ Bani sipyii nijehemee pu ma diin na juñjɔ baa jomɔ ye yu, na sipyii piinjɛ na yu na fo p'a cekɔɔnrɔ pyi ba Yawutuu pu ne we. ¹¹ M'a yaa na pii sipyii pii jɔyɔ tɔ, bani kalaa wemu wu ne wu ya yaa p'a wu kaan we ge, wee p'a gaan, na kρɔnpoñɔɔ kii wo n'a daa wu kyeegi lee funjɔ ni, tifire baa saraa feni. ¹² Pu Kireti sheen ye pyaa wo fungɔngɔ fɔɔ wa ya jo na: «Kireti sheen ya kafineye yu tuun beeři ni; pu ne ba yacoyo ne we; saafee pu ne pii, pu yacerɛe di ya jini we.» ¹³ Pee jomɔ pe di ne can. Lee wuu na, wa bu katibaana la pye, li jo wu jii na, m'a yi jo waha, kɔnhɔ pu n'a daa wu bye baraga wo. ¹⁴ Pu ganha bu da dahan Yawutuu pu wo giraya jomɔ pu feni we. Piimu be p'a can wu she ge, pu ganha bu dahan pee be wo pɔmehée ki feni we.

¹⁵ Sipyii piimu zɔčɔ pu ne feefee ge, yanjuyc beeři yi ne pee mu feefee. Ga piimu zɔčɔ p'a nɔrɔ, n'a daa di ne pu mu-i ge, yanjuyc beeři y'a nɔrɔ pee mu. Bani pu fungɔnyɔ ye, ni pu zɔčɔ p'a nɔrɔ. ¹⁶ Pu m'a yu na pee ya Kile ce, ga pu kapyegeet di li shee na kafineye p'a yu. Tɔnbensipyii ni n'a she sipyii pu ne pii, ali pu ya já kiire be pye lemu ne nizaana we.

Naarigana lemu l'a saha ni Kile wo kalaa wu ni ge

2 ¹ Ayiwa, mu kunni Tite, yemu y'a sii saha ni kalaa can can wo wu ni ge, ta yee yu. ² Yi jo nɔhɔlɛe pu mu na pu tehene yaha puye na keree

beeri ni, p'i baraga yaha puye na, p'i bye fungonyo fee. P'i baraga ta n'a daa, ni taanpeegē, ni loxulo ni!

³ Yi jo celee pu be mu na pu be pu wo jaarigana li pye l'i saha ni Kile jidaan ni. Pu ganha bu zojuuro yaha pu kapeyee we, pu ganha bu singbaa yaha pu kapeyee we. Yeriyerijomō pemu pu je nizaama ge, p'i da pee kaan, ⁴ kōnhō pu da li shee cepiire ti na, na pu namaa ni pu nōhōpiire kaa ya yaa na dan pu ni. ⁵ P'i bye fungonyo fee, p'i já puye na, p'i da pu puga ki kapeyee ki beeri pyi ni zōsaama ni, p'i da puye tirige pu namaa mu. Kōnhō wa shishiin ganha bu kafilakuumō ta di jo wá Kile wo jomō pu na we.

⁶ M'a pee jomō pe ninumō jo levee pu be mu na pu fungonyo yaha puye na keree beeri ni. ⁷ Muyé pyaa k'a yaa na pye jaha shesheere keree beeri ni, ma kapegeee nizaajaa funjō ni. Ma da sipyii pu kalaa ni funvige, ni see jaha ni. ⁸ Ma da kafila can can wo kaan ma kalaa wu ni, wemu wu je wa da já wu kaala-e ge, kōnhō wù peen p'i zhiige, pu ganha bu kakuuno la shishiin ta di jo wù na we.

⁹ M'a yi jo buloo pu be mu na p'a puye tirige pu kafee mu keree beeri ni. P'i da pu jidaan keree pyi, pu ganha ba pu kaala we. ¹⁰ Pu ganha ba pu kafee pu yanmuyó luu we, p'i bye jōmehée fee, p'i puye yaha tadaaja sipyii tuun beeri ni, kōnhō sipyii di da baraga teri wù Shōvōc Kile wu wo kafila wu na.

¹¹ Bani Kile wo niime w'a wuye she. Wee ni sipyii pu beeri wo juwuuro t'a fôro. ¹² Wee niime wu baraga ni Kile ya wèe kalaa, na yi yu wèe mu na jaarigana lemu li je Kile jìi fyaara baa ge, ni ke kojō ke wo lakuunjō ke, na wèe pu yee jō yaha. Na wù da jaari nipa wo caja jii le ni ni fungongo feere ni, ni tifire, ni Kile jìi fyaara. ¹³ Tadaaja nizaajaa ke ki wa wù mu ge, wù kee sige yani ki sheduun wu pa nō ge, Yesu Kirisa wemu wu je wù Kilegbo ni wù Shōvōc ge, kee caja wee wo nōrō wu da ba wuye she. ¹⁴ Wee w'a wuye kan, na xhu wèe wuu na, kōnhō wu wèe shō kakuunjō tuuyo beeri na, wu wù pye feefee, wu wù pye wu wo sipyii, kōnhō wù wùye po wù da kasaajaa pyi tuun beeri ni.

¹⁵ Ta sipyii pu kalaa mu, ma da pu yeri. Wa bu nahana, m'a weefō jaagi na be ni Kile wo fanha ki ni. Wa shishiin ganha bu da ma fanha we.

N'a daa fee p'a yaa p'a jaari jaarigana lemu na ge

3 ¹ M'a n'a daa fee pu funjō to na p'a yaa p'a puye tirige fiige ki pahagbaa fee, ni ki fanhafee pu mu; p'i da pu jōmehée coni. P'i gbegele yaha kapegeee nizaajaa bye kaa na tuun beeri ni. ² Pu ganha ba sipyii zōlō yu we, pu ganha ba yoyo kōon we, p'i juyc penjì ni sipyii pu beeri ni, p'i bye lotangaa fee. ³ Bani taashiine ni, wèe be pu bye fungonyo baa fee, Kile

nōmee cobaalaa, ni sipyii piimu p'a wuregi ge. Wèe bi wùyé yaha keree bee ri tuuyo wo jidaan kejé ni, ni xōnhōrō tuugo bee ri, fo na she wèe pye keree bee ri wo buloo. Kuumō ni jepenwaa funjō ni wèe bi jaari. Wèe bi sipyii pii kō, a pii be di wèe kō.

⁴ Ga wù Shōvōc Kile wo saama pe, ni taanjeege kemu ki je wu ni na naha tii sipyii na ge, ba yee ya yiye she tuun wemu ni we, ⁵ a Kile di wèe juñjō wolo. Ga li wa kanna wèe wo kapegeee k'a tii na lee na w'a lee pye-e dë. Wèe jinaara t'a jé wu ni, lee na w'a wèe shō. Fefere Munaal'a wèe wuu, na wèe shō, na wèe pye wèe ya sevono se, na jii sicuumō nivomo kan wèe mu. ⁶ Kile ya Fefere Munaal'i tirige wèe na fo xuuni wù Shōvōc Yesu Kirisa baraga ni, ⁷ kōnhō wù já pye sipyitiimee Kile naha tāan wuyé pyaa wo niime wu baraga ni. Nii sicuumō nixhōbaama pemu na w'à daa ge, wù já pa pee be ta. ⁸ Ayiwa, pee jomo pe ya sii tii fiinjé, na tadaña xó. Ne funjō ki wa m'a da yí yu xuuni m'a war i sipyii pu mu, kōnhō piimu p'a dà Kile na ge, pee di la le puye ni p'i da kapegeee nizaanjaa pyi. Lee l'a jō, lee ni sipyia di wa kuduun taa be.

⁹ Ga ma ganha da maye yaha juñjō baa nakaara te na we, ni taashiime li wo sipyii meye yi wo nakaara, ni jojehere ni yoyo yemu p'a yirige Kile tudunmōc Musa wo saliya wu keree na ge. Ma ganha bu maye le le la shishiin ni we, bani kuduun wa lee la shishiin ni we, kajōc be di wa li na we. ¹⁰ Piimu p'a sipyii pu piinjé na pu waagi ge, ma bu wee wa shi yeri na nōtōjii shuun na, wu bye w'i ya yee logo we, laraga kōn wu na. ¹¹ Bani m'a li ce na jo sipyia wu je wii wemu ya foro Kile koo li ni ge. Jurumu w'a byi wemu na ba Kile wo kiiri wu nō wu na ge.

Pōli ya yere lemu kan kurogo ki na sanha ge

¹² Di ba Aritemasi tun ma mu tuun wemu ni kelee Tishiki, m'a fyaala pa na juñjō círi Nikopolisi kulo li ni, bani na funjō ki wa di ba she wiire ti tuun wu pye wà. ¹³ Zenasi wemu wu je sipyii tegevōc kiiri na ge, xakili yaha wee ni Apolsi na, m'a pu tege jaagoo li na, kōnhō yaaga ganha she pu xuñjō we. ¹⁴ Wèe be wo cebooloo pu ya yaa na pye kajōc baa we. P'a yaa na puye taanni kasaanjaa pyegana ni, kōnhō p'i já pii tege.

¹⁵ Piimu bee ri pu wa naha ni ne ni ge, pu bee ri ya ma shaari. Wù kaa ya dan piimu ni n'a daa wu wo koo ni ge, m'a pee bee ri shaari!

Kile wu niime kan yi bee ri mu.